

Informace o výstavě

Původní koncept

Mezinárodní výstava **Faces of Europe** přináší svědectví o ženách, které byly vězněny v koncentračním táboře Ravensbrück a o jejich odolnosti. Představeno je zde 27 příběhů, které jsou doplněny 24 velkoformátovými portréty žen ze 13 evropských zemí. Příběhy i kopie portrétů žen jsou součástí brožury, která byla připravena v angličtině, češtině, francouzštině, italštině, němčině, polštině a ruštině. Brožura nese podtitul, který přibližuje její obsah: „*Dcery vzpomínají na své matky, vězeňkyně koncentračního tábora v Ravensbrücku*“.

Jde o putovní výstavu, která byla připravena k 75. výročí osvobození KT Ravensbrück. Výstavu připravil Mezinárodní výbor Ravensbrück a Památník Ravensbrück s podporou zmocněnce pro kulturu a média Spolkové republiky Německo a Spolkové země Braniborsko. Původně měla být zahájena 19.4.2020 v Památníku Ravensbrück v Německu. S ohledem na světovou pandemii muselo být její oficiální zahájení v Památníku Ravensbrück odloženo.

Výstava v ČR

Výstava **Tváře Evropy** je v ČR navíc doplněna některými dobovými artefakty, publikacemi, texty, videospoty, rozhovory s odborníky a audio záznamy. Vzhledem k tomu, že mezi ženami vězněnými v KT Ravensbrück bylo také 196 žen z Lidic, byla výstava v ČR doplněna i o toto téma. Výstava mezi ostatními přináší i příběhy tří českých žen: Miroslavy Berdychové, Miloslavy Kalibové a Jaroslavy Skleničkové. Poslední jmenovaná je poslední žijící lidickou ženou, součástí výstavy je i zvukový záznam části z jejich vzpomínek.

Protože se na přípravě výstavy podílel mezinárodní tým a velkoformátové fotografie se tiskly v Praze, bylo domluveno, že jako první uděláme výstavu právě zde a navzdory epidemii. Byla proto zvolena multimediální a virtuální podoba. Výstava v Praze je dokladem široké mezioborové a dobrovolnické spolupráce několika organizací a mnoha jednotlivců. Hlavní organizátorkou výstavy v ČR je Kateřina Kočková, která zastupuje ČR v Mezinárodním výboru Ravensbrück. Výstavní prostory (faktické i webové) dalo k dispozici Muzeum policie ČR, které rovněž pomohlo s instalací a přidalo některé artefakty. Přímý přenos vernisáže a natočení série videospotů zajistilo oddělení dokumentace Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Na koncepci výstavy se podílela psychologická pracoviště Ministerstva vnitra ČR a GŘ HZS ČR. Autorské fotografie památníku Ravensbrück poskytla Ambra Laurenzi (IT), prezidentka Mezinárodního výboru Ravensbrück. Výstava je konána s technickou podporou Památníku Ravensbrück. Dobovou dokumentaci poskytl Památník Lidice. Reportáž a rozhovor s lidickou ženou Jaroslavou Skleničkovou poskytl Tomáš Černý, redaktor z Českého rozhlasu. Hudební doprovod vernisáže poskytla skupina BraAgas.

Místo a trvání

Výstava byla zahájena vernisáží dne 11.1.2021 v 18:00 z Muzea Policie ČR, která proběhla online v podobě přímého přenosu z prostor muzea prostřednictvím kanálu Youtube. Fyzicky je výstava umístěna v prostorách Muzea Policie ČR v Praze 2, Ke Karlovu 1, Praha 2 a potrvá do konce února 2020. Z důvodu protiepidemických opatření budou lidé moci jak výstavu, tak vernisáž navštívit virtuálně a po delší dobu prostřednictvím webových stránek muzea: <https://www.muzeumpolicie.cz>

Účel výstavy

Výstava může posloužit školám a široké veřejnosti pro vzdělávání v oblasti evropské historie a demokracie. Je však také výpovědí o lidské soudržnosti, mezinárodní spolupráci, vzájemné pomoci, odporu vůči zlu a přináší svědectví o lidské odolnosti. Promlouvá tedy i k výzvám současnosti, včetně hodnot důležitých v době pandemie COVID-19, ale i v kontextu boje proti nacionalismu a násilné radikalizaci v Evropě a ve světě.

Přípravný tým

- Kateřina Kočková (Mezinárodní výbor Ravensbrück, umělecká poradkyně, hlavní organizátor výstavy v ČR)
- Ambra Laurenzi (prezidentka Mezinárodního výboru Ravensbrück, fotografka)
- Andrea Genest (ředitelka Památníku Ravensbrück)
- Radek Galaš (ředitel Muzea policie ČR)
- Eduard Stehlík (ředitel Památníku Lidice)
- Pavla Plachá (historička se zaměřením na KT Ravensbrück)
- Milena Městecká (badatelka, organizátorka pochodů po stopách pochodů smrti)
- Tomáš Černý (dramaturg a redaktor, Český rozhlas, přispěl mj. rozhovorem s lidickou ženou pí. Skleničkovou)
- Jiří Studnička (režie, kamera, videopřenos; spolu s týmem oddělení dokumentace GŘ HZS ČR)
- Štěpán Vymětal (Stálý výbor pro psychologii krizí, katastrof a traumatu EFPA, psychologické pracoviště Ministerstva vnitra ČR, koordinace, spolupráce s médii)
- Květoslava Kůsová (organizace, produkce; Muzeum policie ČR)
- Jan Holub (technická a odborná podpora; Muzeum policie ČR)
- Stanislava Šedivá (instalace výstavy)

Souvislosti tématu se současností

Vzhledem k pandemii se dnes celosvětově nacházíme v situaci vleklé zátěže a nejistoty. V situaci, která ohrožuje zdraví a životy, kdy je mnoho lidí ovlivněno sociální izolací a dalšími dopady. Rizikem současnosti je také polarizace a radikalizace společnosti.

Tématika extrémní zátěže, přežití a zotavení je příspěvkem k psychologii lidské odolnosti. U přeživších nejde jen o trauma, ale i o posttraumatický růst a rozvoj. Příběhy žen z Ravensbrücku mohou být příspěvkem k psychologii zvládnutí a lidské odolnosti. Mohou nám napovědět, v jakých oblastech můžeme vlastní odolnost posilovat.

Jednotlivé typy mimořádných událostí a jejich dopady spolu srovnávat nelze. Ti, kteří přežili extrémně zátěžové podmínky nám však mohou být příkladem. V příbězích vězňených žen můžeme najít faktory, které přežití a odolnosti napomáhaly a které nám mohou být inspirací i v současném světě.

Jednak šlo o (1) *posilování zdravotního stavu* - tělesného i psychického i snahu o dobrou životosprávu a hygienu. Důležitou roli (2) hrály *sociální faktory*, sociální opora je klíčovým faktorem. Mnohdy přeživší mluvili o vzájemné pomoci a o solidaritě. Pomoc druhým pomáhá i těm, kteří pomáhají, dává jejich

existenci smysl. Kamarádství a blízké vztahy vznikaly a udržovaly se i v lágru. Komunikace, sdílení a vzájemná opora pomáhala nést zátěž. Dále šlo o (3) *vnitřní zdroje* - sebeovládání, zvládání vlastních negativních emocí, posilování vůle. Šlo o to se vnitřně nepoddat situaci, nepadnout, udržovat si vnitřní svobodu, rovnováhu a vnitřní důstojnost. V podmínkách izolace od okolního světa byla ilegálně pěstována i (4) *kultura a vzdělávání*. Objevovala se i vynalézavost ve strategiích přežití. Klíčem k odolnosti může být i úsilí o rozvoj vlastních schopností. (5) *Smysluplná činnost* se odrážela v pomoci druhým i v odboji proti zlu a nespravedlnosti.

Historie nám zde ukazuje důležité hodnoty, kterými jsou zdraví, svoboda, odpovědnost, solidarita a demokracie.

Dodatek

Zajímavostí je, že souběžně ve stejné době vznikla i stejnojmenná výstava německého fotografa Carstena Sandera, ta byla otevřena v létě 2020 v Bruselu a přináší barevné portréty současných obyvatel EU. Jde o zajímavou náhodu stejného názvu. Obě výstavy spolu nejsou ideově v žádném konfliktu a určitým způsobem se doplňují. Naše výstava jde proti proudu času a fotografiemi zachycuje obyvatelky Evropy okolo 2 světové války, tedy před 70-90 lety. Jedná se zde o zástupkyně všech žen, které byly vězněny v mezinárodním koncentračním táboře Ravensbrück, celkem jich zde bylo přes 120.000 a pocházely z více než 30 tehdejších zemí Evropy.

Odkazy

Památník Ravensbrück: <https://www.ravensbrueck-sbg.de/en/>

Památník Lidice: <https://www.lidice-memorial.cz>

Muzeum Policie ČR: <https://www.muzeumpolicie.cz>

Skupina BraAgas: <http://braagas.com/>

